

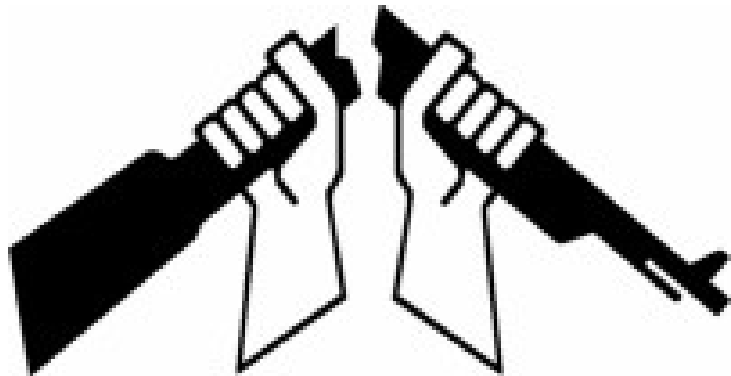
Osa totaalkieltäytyjistä kiistää kokonaan asevelvollisuusjärjestelmän oikeutuksen. Osa taas painottaa siviilipalveluksen epäkohtia (esim. rangaistuksenomaista palvelusaikaa) kieltäytymisensä perusteena.

Totaalkieltäytymisestä seuraa oikeudenkäynti (tavallisesti muutaman kuukauden kuluttua kieltäytymisilmoituksen tekemisestä). Oikeudenkäynnissä langetetaan ehdoton vapausrangaistus, joka on nykyisin puolet suorittamatta olevasta henkilökohtaisesta palvelusajasta siviilipalvelusajaksi muutettuna. Jos totaali ei ole suorittanut lainkaan palvelusta, hänen tuomionsa on siis 181 vrk.

Tähän saakka totaalkieltäytyjät on tuomittu aina vankeuteen, mutta marraskuun alussa 2011 voimaan astuvan lain valvontarangaistuksesta mukaan tuomio voidaan langettaa myös valvottuna kotiarestina vankeuden sijaan. Rangaistusmuodosta

päätää kussakin tapauksessa tuomion antava tuomioistuin. Toistaiseksi ei ole varmaa, kuinka yleisesti tuomioistuimet alkavat käyttää valvontarangaistusta vankeuden sijaan, mutta todennäköisesti siitä tulee jatkossa totaalkieltäytyjien yleisin rangaistusmuoto. Valvontarangaistuksen aikana voi käydä töissä tai opiskelemassa, mutta muuten kodistaan ei saa poistua.

Vankeuteen tuomittujen totaalkieltäytyjien tuomiot on pantu useimmiten täytäntöön avovankiloissa. Myös niistä on mahdollisuus käydä siviilissä töissä tai opiskelemassa. Totaalkieltäytymisestä langettavasta rangaistuksesta ei tule merkintää rikosrekisteriin. Amnesty International on todennut vuoden 1999 jälkeen useita kymmeniä suomalaisia totaalkieltäytyjiä mielipidevangiksi, koska pitää siviilipalveluksen kestoa rangaistuksen luontoisena.

ASEISTAKIELTÄYTYJÄLIITTO ry
Rauhanasema, Veturitori; 00520 Helsinki
puh. 09-75682444, 040-8362786; fax 09-147297
toimisto@akl-web.fi
<http://www.akl-web.fi>

LEPO!

Ajattele ennen kuin otat aseiden

Aseistakieltäytyminen on henkilökohtainen teko rauhan puolesta. Aseistakieltäytyjien motiivit ovat monenlaiset, mutta useat heistä näkevät aseisiin perustuvan turvallisuuden vääräksi ja liian kapeaksi lähtökohdaksi. Toisten ihmisten tappaminen – tai edes sen opettelu – ei luo suojaa todellisia uhkia vastaan, jotka ovat nykyisin muita kuin sotilaallisia. Ne ovat esim. ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia ja niiden ratkaiseminen edellyttää ihmisten yhteistoimintaa, ei vastakkainasettelua.

Monet kyseenalaistavat myös nykyisenkaltaisen asevelvollisuusjärjestelmän mielekkyyden. Enemmistölle nuorista miehistä annetaan Suomessa edelleen sotilaskoulutus, vaikkei kukaan enää vakavissaan pysty osoittamaan mitään realistista sotilaallista uhkaa, jonka takia tämä olisi aiheellista. Lähes kaikissa muissa Euroopan maissa asevelvollisuudesta onkin joko luovuttu tai se on muutettu tosiasiaa koskemaan vain pientä osaa miehistä.

Asevelvollisuus on toki murenemassa myös Suomessa. Asevelvollisuuden tulevaisuudesta viime aikoina keskusteltaessa on usein esitetty luku, jonka mukaan noin 70% asevelvollisuusikäisistä miehistä käy armeijan. Toisin sanoen joka kolmas ei käy. NATO-yhteistyön myötä Suomen armeijan luonne samaan aikaan muuttuu: se ei enää keskity vain varustautumaan kuvitteellista Suomeen kohdistuvaa sotilaallista uhkaa vastaan, vaan osallistuu myös sotatoimiin kaukana maan rajojen ulkopuolella – tällä hetkellä Afganistanissa.

SIVIILIPALVELUS

Siviilipalvelus tarkoittaa asevelvollisuuslaissa määrätyn palvelusvelvollisuuden suorittamista armeijalaitoksen ulkopuolella. Se on ollut Suomessa lain mahdollistama tapa suorittaa palvelus vuodesta 1931. Viime aikoina siviiriin on hakeutunut vuosittain noin 2500 asevelvollista.

Siviilipalvelukseen hakeutuminen tapahtuu täyttämällä tarkoitusta varten laadittu hakemuslomake. Jokainen hakemus hyväksytään automaattisesti, joten käytännössä kyseessä on ilmoitus. Hakemuslomakkeen voi palauttaa kutsunnoissa tai koska vain kutsuntojen jälkeen, myös varusmiespalveluksen aikana. Vi-

ranomaisten täytyy käsitellä hakemus viipymättä. Jos siviiriin haluava on hakiessaan varusmiespalveluksessa, hänet on kotiutettava välittömästi. Kaikki siviilipalvelukseen hyväksytyt on vapautettu armeijan palveluksesta sekä sodan että rauhan aikana. Sodan aikana heidät voidaan määrätä siviilitehtäviin siviiliviranomaisten alaisuudessa.

Hakemuslomake palautetaan kutsunnoissa kutsuntalautakunnalle, varusmiespalveluksen aikana joukko-osaston komentajalle ja muulloin armeijan aluetoimistoon tai työministeriön alaiselle siviilipalveluskeskukselle, joka sijaitsee Lapinjärvellä Itä-Uudellamaalla. Hake-

muskaavaketta saa näistä samoista paikoista ja Aseistakieltäytyjäliitosta. Nykyään se on julkaistu myös internetissä. Kaavakkeessa voi esittää toivomuksen siviilipalveluksen alkamisajankohdasta ja palveluspaikasta.

Sivari kestää 362 vuorokautta. Ennen siviilipalveluksen aloittamista mahdollisesti suoritettu varusmiespalvelus vähennetään sivariajasta tiettyjä kertoimia käyttäen. Sivari koostuu 28 päivää kestävästä koulutusjaksosta, joka suoritetaan siviilipalveluskeskuksessa palveluksen alussa, sekä loppuajan kestävästä työpalvelusta. Työpalvelu suoritetaan valtion, kuntien, uskonnollisten yhteisöjen tai yleishyödyllisten yksityisoikeudellisten yhteisöjen palveluksessa. Sen sijaan liikeyrityksissä siviilipalvelusta ei voi suorittaa. Tällä hetkellä sopimuksen tehneitä työpalveluspaikkoja on pari tuhatta eri puolilla Suomea ja niiden tarjoamien työtehtävien kirjo on erittäin laaja.

Tavallisimpia palveluspaikkoja ovat sosiaali- ja terveydenhuoltoalan laitokset, virastot, koulut, yliopistot, kirjastot, kulttuurilaitokset ja järjestöt. Käytännössä lähes kaikki siviilipalvelusmiehet hankkivat palveluspaikkansa itse. Jos haluaa mieleisen paikan, etsiminen kannattaa aloittaa jo hyvissä ajoin ennen palveluksen alkua.

Siviilipalvelusmiehen viikoittainen työaika noudattaa palveluspaikan yleisiä työaikoja, se ei saa ylittää 40 tuntia eikä alittaa 36 tuntia. Viik-

kovapaiden lisäksi sivareilla on oikeus samanlaisiin lomiiin kuin varusmiehilläkin. Sivarella on palveluksen aikana lainsäädännön perusteella oikeus päivärahaan (sama kuin armeijassa), ruokailuun, terveydenhuoltoon ja majoitukseen. Näistä huolehtiminen on palveluspaikan tehtävä, tosin majoituksen kustantamiseen se voi saada tukea valtiolta. Ylläpitovelvoite koskee myös vapaa- ja lomapäiviä. Sivari ja hänen omaisensa ovat varusmiesten tavoin oikeutettuja sotilas-avustukseen.

Muissa kuin asevelvollisuuden suorittamiseen liittyvissä asioissa siviilipalvelusmiehet ovat täysin samassa asemassa kuin armeijan käyneetkin. Siviilipalvelukseen hakeminen tai sen suorittaminen ei saa vaikuttaa kyseisen henkilön mahdollisuuksiin esim. koulutuksessa tai työelämässä. Jos joku työnantaja asettaisi henkilön heikompaan asemaan työhönotossa siksi että tämä on suorittanut sivarin, kyseessä olisi laissa kielletty työsyrintä. Myös palveluksesta vapautettujen syrjintä on yhtä lailla kielletty.

Siviilipalveluslain mukaan mm. puolustusvoimat on velvollinen antamaan kutsunnanalaisille riittävät tiedot siviilipalveluksesta. Sanomattakin on selvää, että kutsuntaviranomaiset ovat velvollisia käyttäytymään asiallisesti siviilipalvelukseen hakevia asevelvollisia kohtaan. Mikäli näin ei omissa kutsunnoissasi tapahdu, asiasta kannattaa ilmoittaa Aseistakieltäytyjäliittoon.

TOTAALIKIELTÄYTYMINEN

Totaalikieltäytyminen tarkoittaa kieltäytymistä kaikesta asevelvollisuuteen sisältyvästä palveluksesta, myös siviilipalveluksesta. Osa totaalikieltäytyjistä hakee ensin

siviiriin ja kieltäytyy sitten siitä, osa taas kieltäytyy suoraan armeijasta. Totaalikieltäytyjiä tuomitaan vuosittain vapausrangaistuksiin useita kymmeniä.